

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-438-5-75>

ПРОБЛЕМАТИКА РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Сучасній міжнародній економічній діяльності притаманні швидкі й непередбачувані зміни. Зазначимо, що під міжнародною економічною діяльністю розуміється складна система форм співпраці між державами та суб'єктами господарювання, а також регулювання економічної діяльності, яка виходить за межі національних кордонів.

Міжнародна економічна діяльність реалізується в комплексі численних форм співробітництва різних країн (рис. 1), виробничих, торговельно-комерційних та інших контактів, які виходять за межі окремих держав, а також засобів регулювання з боку владних інститутів.

Рис. 1. Форми міжнародної економічної діяльності

Джерело: складено за [1]

Розвиток та взаємозв'язок національних економік сприяли поглибленню співпраці та зростанню інтернаціоналізації світового виробництва. Багато дослідників вважають, що глобалізація стала результатом інтеграції та інтернаціоналізації світової економіки.

Економічна глобалізація передбачає швидке зростання та диверсифікацію міжнародної економічної діяльності, що підвищує взаємозалежність ресурсів, технологій та фінансування національних економік. Ці відносини мають вирішальне значення для глобальної

економіки, оскільки вони сприяють обміну товарами, послугами та капіталом, що веде до економічного зростання та розвитку. Однак вони також несуть значні ризики, які можуть вплинути на національну економіку, підприємства та окремих людей [2].

Розглянемо фрагментарно сучасні проблеми міжнародної економічної діяльності.

Одним із найпомітніших ризиків у міжнародній торгівлі є розвиток торгових дисбалансів між країнами. Хоча позитивне сальдо торгового балансу може здаватися вигідним, воно також може призвести до заходів у відповідь з боку інших країн. І навпаки, торговий дефіцит може виснажити валютні резерви та зробити країни більш залежними від зовнішнього фінансування. Яскравим прикладом торгового дисбалансу є ситуація між США та Китаєм, що було однією з головних причин торгової війни, яку адміністрація США розпочала ще в 2018 році, і вона продовжується і наразі. Торговельна війна призвела до введення додаткових мит на імпорт китайських товарів, що спричинило економічну напруженість і негативно вплинуло на обидві економіки. До кінця 2020 року Китай і США домовилися про часткове зниження напруги, підписавши «Фазу 1» торговельної угоди, яка зобов'язувала Китай збільшити імпорт американських товарів. Збільшення профіциту торгового балансу Китаю та дефіциту торгового балансу США після пандемії знов викликає занепокоєння щодо глобальних дисбалансів [3]. Оскільки обидві наддержави прагнуть заручитися підтримкою союзників (США покладаються на «G7», а Китай активізує розвиток BRICS+), економічний розрив здається меншою проблемою порівнюючи з формуванням багатополлярної світової економіки.

Політичне середовище країни відіграє значну роль у міжнародній економічній діяльності. Зміни в зовнішньоторговельній політиці, такі як запровадження тарифів, торгових обмежень або націоналізація промисловості, можуть порушити економічні операції та інвестиційні потоки. Геополітична напруженість, така як конфлікти між країнами, санкції та ембарго, також створює серйозні ризики. Ця напруженість може призвести до збоїв у торгівлі, скорочення інвестицій і економічних санкцій, що може мати довгостроковий негативний вплив на економіку залучених країн. Крім того, протекціоністська політика може порушити глобальні ланцюжки поставок, які також вразливі до збоїв, спричинених стихійними лихами, політичними подіями та пандеміями.

Хоча глобалізація призвела до створення робочих місць на ринках, що розвиваються, вона також сприяла втраті робочих місць у галузях, які перемістилися в регіони з нижчими витратами. Розвиток автоматизації та цифрових технологій змінює характер роботи, що призводить до невідповідності між навичками працівників і вимогам світової економіки. Це створює ризики як для розвинутих економік, так і для

країн, що розвиваються, оскільки працівникам може знадобитися перекваліфікація або перекваліфікація, щоб залишатися конкурентоспроможними на світовому ринку праці.

Міжнародні фінансові транзакції, такі як міжнародні інвестиції та позики, схильні до кількох ризиків, включаючи коливання процентних ставок, кредитний ризик і ризик дефолту. Кризи державного боргу, такі як ті, що пережили такі країни, як Аргентина, Греція та Венесуела, підкреслюють проблеми управління міжнародними фінансовими ризиками. Це призвело до серйозних економічних наслідків, зокрема падіння інвестицій та значного зниження довіри з боку міжнародних інвесторів. Крім того, лібералізація ринків капіталу збільшила потік міжнародного капіталу, але це також призвело до більшої фінансової волатильності. Раптовий відтік капіталу, валютні кризи та банкрутство банків можуть серйозно вплинути на економіку, особливо на ринки, що розвиваються, зростання яких залежить від іноземних інвестицій.

Із зростанням міжнародної торгівлі та інвестицій зростають екологічні ризики. Крім того, зміна клімату створює зростаючий ризик для міжнародних економічних відносин. Міжнародні організації та договори, такі як Паризька угода, прагнуть зменшити ризики для навколишнього середовища, заохочуючи країни до прийняття екологічних практик і скорочення викидів парникових газів. Проте ефективність таких угод залежить від готовності країн співпрацювати та впроваджувати екологічно чисту політику.

Технологічний прогрес сприяв міжнародній економічній діяльності завдяки вдосконаленню систем зв'язку, транспорту та фінансів. Однак технологічні відмінності між країнами можуть створити нерівні умови гри, коли одні країни та підприємства краще підготовлені, щоб скористатися перевагами нових технологій, тоді як інші відстають. Крім того, все більша залежність від цифрових платформ та Інтернету для торгівлі, інвестицій і фінансових операцій наражає країни та підприємства на ризики кібербезпеки.

При аналізі глобальних ризиків доцільно звернутись до звіту про стан світової економіки (Глобальне дослідження сприйняття ризиків / Global Risks Report), яке публікується Всесвітнім економічним форумом [4]. Щороку ВЕФ оприлюднює авторитетний Global Risks Report, який на підставі статистичних даних із залученням майже 1500 експертів по всьому світу надає цінний та ґрунтовний аналіз глобальних ризиків, що можуть виявитися найбільш імовірними з точки зору вірогідності прояву.

Хоча глобалізація пропонує численні переваги, такі як збільшення торгівлі, інвестицій та економічне зростання, це також пов'язано з рядом ризиків. Ці ризики є багатогранними: від економічних дисбалансів і коливань валют до політичної нестабільності та екологічних проблем. Управління цими ризиками вимагає скоординованих зусиль урядів,

міжнародних організацій і компаній для створення стабільного та передбачуваного глобального економічного середовища.

Література:

1. Міжнародні економічні відносини : підручник / Мазаракі А.А., Мельник Т.М., Кудирко Л.П. та ін. ; за заг. Ред. А.А. Мазаракі, Т.М. Мельник. Київ : Київ. Нац. Торг.-екон. ун-т, 2017. 612 с.
2. Гетманець О.П., Коробцова Д.В., Єжелиї Ю.О. Глобалізація та міжнародна економіка: складність інтеграції ринків та економічні наслідки на рівні країн (український досвід). *Академічні візії*. Випуск 20/2023. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/35cea810-1e85-4730-92c2-73e4dde869cf/content>
3. Pierre-Olivier Gourinchas, Ceyla Pazarbasioglu, Krishna Srinivasan, Rodrigo Valdés. Trade Balances in China and the US Are Largely Driven by Domestic Macro Forces. 2024. URL: <https://www.imf.org/en/Blogs/Articles/2024/09/12/trade-balances-in-china-and-the-us-are-largely-driven-by-domestic-macro-forces>
4. Global Risks Report 2024. URL: <https://www.weforum.org/publications/global-risks-report-2024>